

DOI: 10.38146/BSZ.2016.2.2

TORZSA ENDRE

A hódmezővásárhelyi térfelügyelő-kamera-rendszer szerepe a közlekedési bűncselekmények, balesetek felderítésében

2010. október 1-jén írták alá a Hódmezővásárhely belvárosát lényegesen átformáló Tornyai János kulturális városrehabilitációs programot. A kulturális értékek védelmét, a kulturális intézmények fejlesztését középpontba állító beruházás keretében a belváros kilencmilliárd forintos rekonstrukciója, átépítése valósulhatott meg. A program leglényegesebb és egyben leglátványosabb eleme a város központjában áthaladó 45-ös számú országos főközlekedési út sétálóutcává, promenáddá való átalakítása lett.

A nagyszabású városrehabilitációs program végrehajtásának előkészítése során jogos problémaként vetődött fel a megújuló épített környezeti értékek, közterületi szobrok, tárgyak megvédése a rongálásoktól. Kézenfekvő, modern megoldásnak tűnt térfelügyelő kamerák kihelyezése és üzemeltetése a belvárosban, szorosan kapcsolódva a kivitelezési munkákhoz. A Tornyai-program aláírása után Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Közgyűlése 2011. május 5-i rendes, nyílt ülésén tárgyalta és egyben el is fogadta a megújuló belvárosban a közbiztonság javítása érdekében térfelügyelő-kamera-rendszer telepítését. Üzemeltetésére együttműködési megállapodást kötött a Hódmezővásárhelyi Rendőrkapitánysággal. A megállapodásban az önkormányzat vállalta, hogy gondoskodik a tulajdonában álló videokamerás térfelügyelő-kamera-rendszer működtetéséről, vállalva az annak működéséhez, karbantartásához, javításához és fenntartásához szükséges anyagi fedezet előteremtését. A rendőrkapitányság a diszpécserközpont kiépítését és elhelyezését tette lehetővé az ügyeleti helyiségben. További kötelezettségvállalás volt a részünkről a közvetített képek eseti jellegű figyelemmel kísérése, indokoltság esetén a szükségessé váló rendőri intézkedések haladéktalan megtétele. E feladatok érdekében a térfelügyelő rendszer kezelőszerveit olyan helyiségben helyezték el, amelyben megoldott a folyamatos rendőri (főügyeleti) szolgálatellátás.

A Tornyai-program időközben több lépcsőben megvalósult, felújították Hódmezővásárhely főterét, a Kossuth teret, sétálóutcává alakították a Dr.

Rapcsák András utat, megújult a Szabadság tér. 2015 februárjában kezdődött el a Tornyai II. program, amelynek része a szintén belvárosi Hódi Pál utca felújítása. A munkálatokkal párhuzamosan valósult meg a térfigyelő rendszer kiépítése és üzembe helyezése, ennek nyomán jelenleg tizenkét szerveren százhetvenhét kamera (hatvan 360 fokban forgatható és száztizenhét fix) által közvetített élő kép követhető figyelemmel. További három kamera többelfunkciója a látóterében elhaladó gépjárművek rendszámainak felismerése. A rendőrkapitányságon a szolgálatirányítói helyiségben, valamint a külön e célra kialakított helyiségben adatvédelmi szempontból is visszaellenőrizhető módon lehet hozzáférni a térfigyelő rendszerhez, itt technikailag megoldott a felvételek visszanézése, illetve lementésük konkrét ügyekhez.

A térfigyelő rendszer közbiztonságra gyakorolt hatása

A városban a legtöbb szórakozóhely a belvárosban található. A közterületen elkövetett garázda, erőszakos cselekmények is jellemzően itt fordulnak elő, általában pénteken és szombaton, az éjszakai órákban. A szolgálatirányító parancsnokok ennek megfelelően – segítve az e területen mozgóőri, illetve gyalogos járőri szolgálatot ellátó rendőri állományt – folyamatosan figyelemmel kísérik a kamerák által rögzített képeket. Sok esetben a közvetített élő képeken látottak alapján a rendőri intézkedés sikeres lefolytatása érdekében elegendő létszámú erőt tudtak irányítani egy-egy garázdasághoz, verekedéshez. Mivel a telepített kamerák a felújított városrészeket teljes egészében lefedik, így a köztéri építményeket, tárgyakat érő rongálásokra is azonnal reagálni tudunk, ezáltal megakadályozva a folyamatban lévő cselekmények tovább folytatását, vagy a haladási irány követése után elfogni a helyszínről időközben távozó tetteseket. A kamerák által rögzítetteket azonnal, de legkésőbb öt napon belül lementjük, és sikeresen felhasználhatók a büntető- és szabálysértési eljárásokban. A közterületen elkövetett erőszakos, garázda cselekmények elleni eredményes rendőri fellépésen túl sikeresen alkalmazzuk (elsősorban kerékpár-) lopások elkövetőinek azonosítására, a tettesek bűnösségének bizonyítására. A térfigyelő rendszer üzembe helyezése óta a közterületen elkövetett bűncselekmények száma a kamerák által megfigyelt területen megközelítőleg tizenöt százalékkal csökkent, míg a felderítési eredményesség nőtt.

A közlekedésrendészeti szolgálati ág állománya is rövid időn belül felfedezte a térfigyelő kamerákban rejlő lehetőségeket a közlekedési bűncselek-

mények, balesetek felderítésében, a bűnösség és a felelősség kétséget kizáró bizonyításában. A rendszer kezelésére kiképzett kollégák segítségével megszerezték a megfelelő jártasságot a kamerák kezelésében, a rögzített felvételek visszanezésében, mentésében. Ha a térfigyelők által ellenőrzött területen vagy útszakaszon történik közlekedési esemény, akkor a kapitányságon tartózkodó vezető, baleseti vizsgáló vagy előadó a helyszíni intézkedéssel egy időben megtekinti a megfelelő kamerák által rögzített felvételeket, a látottakról azonnal tájékoztatja az intézkedő rendőrt. Kijelenthető, hogy a kamerák által megfigyelt területen nem maradt felderítetlenül közlekedési esemény.

A következőkben megtörtént közlekedési események kapcsán kívánom bemutatni a térfigyelőkamera-rendszer által rögzített felvételek felhasználását.

A térfigyelő rendszer kialakítása előtt

Hódmezővásárhelyen jelenleg is vannak olyan városrészek, ahol nincs térfigyelőkamera-rendszer. Az ilyen területeken, útszakaszon bekövetkezett közlekedési események kapcsán az intézkedő rendőr egyik kiemelt feladata, hogy megállapítsa: az oda vezető úton található közintézmények, cégek, boltok épületein van-e kamera. Több esetben is sikeresen alkalmaztuk az ilyen kamerák által rögzített felvételeket az elkövető felderítésében, bűnösségének bizonyításában.

2006. október 27-én, az esti órákban érkezett bejelentés a Hódmezővásárhelyi Rendőrkapitányságra, hogy a 47. számú főúton Szeged irányába a 201-es kilométerszelvényénél egy elhunyt férfit találtak. A vízelvezető árokban volt a férfi segédmotoros kerékpárja, illetve tőle nem messze az útpadkán – feltételezhetően tehergépkocsiról származó – alkatrészdarabok. A helyszínen talált nyomok és anyagmaradványok alapján feltételezhető volt, hogy a segédmotoros férfit egy kék színű tehergépkocsi gázolta el, majd segítségnyújtás nélkül elhajtott Hódmezővásárhely irányába. Kézenfekvő megoldás volt, hogy a helyszíni szemlével párhuzamosan meg kell nézni a főút lakott területen áthaladó szakasza mellett található Emlékpont Múzeum kameráinak felvételeit. A kamerákon látszott, hogy a halálos baleset feltételezett idejétől számított öt perc elteltével a főúton elhalad egy kék színű nyerges vontató. Bár a felvételen a hatósági jelzését nem lehetett leolvasni, de a félpótkocsin látható felirat alapján megállapíthatóvá vált az üzemben tartója. A kiküldött rendőrök meg is találták a telephelyen a jobb elején rongálódott tehergépkocsit, így a helyszíni szemlével párhuzamosan lefolytatták a gépjármű szemlét is. A jármű menet- és fu-

varokmányaiból megállapítható volt a gépjárművezető személye, aki elismerte, hogy elgázolta a hátsó világítás nélkül közlekedő segédmotorost, majd megijedve a következményektől, a helyszínt segítségnyújtás nélkül hagyta el.

2010. október 21-én, 5.55-kor egy 32 éves férfi közlekedett kerékpárjával Hódmezővásárhely lakott területén belül, a 4421-es út belterületi szakaszán, az úttest menetirány szerinti jobb szélén lévő kerékpársávon. Mögötte egy 18 éves férfi személygépkocsival. A férfi elmondása szerint a kivilágítatlan kerékpáros „becsellent” elé, és a vészfékezés ellenére elütötte. A kerékpáros nyolc napon túl gyógyuló – súlyos, életveszélyes – sérüléseket szenvedett. A kitérő rendőr a baleset helyszínén az eszméletlen kerékpároson kívül a személygépkocsi vezetőjét és annak időközben odaérkező édesapját találta. A helyszíni szemlén nem sikerült megtalálni a kerékpár világítóberendezését. Az úttest túloldalán található épület falán azonban volt egy kamera. A még aznap megkapott felvételen látható volt, hogy az ütközés után a kerékpár piros villogója lerepül, és pattog az úttesten. Látható volt az is, hogy a baleset idején több ember állt a buszmegállóban. Másnap a balesettel azonos időpontban kimentünk a helyszínre, és a buszmegállóban megtaláltuk azokat, akik előző nap is ott voltak, így tanúként kihallgathattuk őket. A kamerafelvétel, valamint a tanúk elmondása alapján kiderült, hogy a kerékpáros szabályosan, a kijelölt kerékpárúton, megfelelő világítással közlekedett. Bizonyíthatóvá vált, hogy a személygépkocsi vezetőjének édesapja a helyszínen magához vette a villogót, hogy a fiát ne lehessen felelősségre vonni.

Közlekedési bűncselekmény a térfigyelő kamerák előtt

2013. november 26-án, 10.55-kor egy 43 éves férfi segédmotoros kerékpárral közlekedett Hódmezővásárhely lakott területén a Madách utcán a Zrínyi utca irányába. Egy vele azonos irányba haladó személygépkocsi előzésébe kezdett, ennek vezetője azonban, észlelve a segédmotoros manőverét, szándékosan gyorsított. A motoros ennek ellenére befejezhette az előzést, majd az útkereszteződésben megállt. Hátrafordulva megkérdezte a szintén megálló személygépkocsi vezetőjét az előzés akadályozásának okáról. A kamerafelvételek tanúsága szerint ekkor a személygépkocsi vezetője nagy gázadással elindult előre, és a járművét a motoros felé kormányozta, a járműve elejével pedig nekiütközött. A baleset után a gépjármű vezetője és egyik utasa kiszállt, és ökölrel többször megütötték a motorost. Ez után visszaültek a gépkocsiba, és elhajtottak. A segédmotoros az ütközés, illetve a bántalmazás következté-

ben könnyű, nyolc napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedett. Az útkereszteződésben működő térfigyelő kamerák rögzítették az eseményt, a gépkocsi rendszámát. A felvétel alapján készített fényképek alapján a szentesi kollégák gyorsan azonosították az elkövetőket, és egy másik városban lévő lakhelyükön néhány órával később elfogták őket.

2014. október 8-án, 12.20-kor érkezett bejelentés a tevékenység-irányítási központba, hogy egy szentesi lakos egy családi vita után Hódmezővásárhelyen, a Zrínyi utcában szándékosan el akarta gázolni a járművét megállítani szándékozó sógorát. A bejelentésben az is szerepelt, hogy az elkövető fogva tartja az élettársát. A térfigyelő rendszer felvételeinek megtekintésekor megállapítható volt, hogy az elkövető az általa vezetett személygépkocsival – amelyben utas-ként ült az élettársa – megérkezik a Zrínyi utca 12–14. számú társasház elé. A testvérét kiszabadítani akaró sértett a személygépkocsi elé állt, a vezetője azonban nagy gázadással, szándékosan elindult a sértett felé, aki emiatt a jármű motorháztetejére ugrott, majd annak tetején többször átpördülve az útestre esett. Egy másik térfigyelő kamera viszont azt is rögzítette, hogy az esemény helyszínéhez közeli útkereszteződésben megálló személygépkocsi jobb első ülésén a „fogva tartott” nő biztonsági övet nem használva dohányzik, illetve mosolyogva beszélget a jármű vezetőjével. A felvétel tanúsága szerint meg sem kísérelte a menekülést, bár arra lehetősége lett volna. A büntetőeljárás idején a családtagok kibékültek, így az esetet vallomásaikban próbálták meg nem történné tenni, a kamerák felvételeit azonban nem tudták megcáfolni.

Segítségnyújtás elmulasztása

2013. szeptember 6-án, 10.10-kor egy hatvanéves férfi kerékpárral közlekedett Hódmezővásárhely lakott területén, az Andrássy úton lévő kerékpárúton a Kossuth tér irányába. Vele szemben szabályosan kerékpározott egy 52 éves nő. Amikor elhaladtak egymás mellett, akkor a férfi – ittasságából kifolyólag – „megcsellent”, és összeütközött a nővel. A férfi ez után segítségnyújtás nélkül elhagyta a helyszínt. A sértettől kapott részletes személyleírás alapján a térfigyelő rendszeren végig követhető volt a férfi útvonala, egészen a lakásáig, így rövid időn belül elfogták.

2015. január 23-án, 7.35-kor Hódmezővásárhely lakott területén belül, a Lázár utcai kerékpársávon közlekedett szabályosan egy nyolcéves gyermek. Mögötte kerékpározott az édesanyja. A Nyizsnyai utcai kereszteződés közelében balról egy fehér színű, ismeretlen forgalmi rendszámú tehergépkocsi haj-

tott ki, a vezetője nem adott elsőbbséget a gyermeknek, és a járműve elejével a kislány bal lábának ütközött. A gépjárművezető a helyszínt segítségnyújtás nélkül elhagyta. A balesetről és a gépjármű hatósági jelzéséről a kiépített térfigyelő rendszer felvételt rögzített, ennek alapján azonosítható volt az elkövető.

A szakértő dolgának megkönnyítése

2013. március 28-án, 22.40-kor halálos közúti közlekedési baleset történt Hódmezővásárhely lakott területén belül, az Andrásy út 31. szám előtt. Egy 19 éves fiatalember személygépkocsival közlekedett a Kaszap utcán, amikor egy élesen jobbra ívelő kanyarban elvesztette az uralmát jármű felett, átsodródott a menetirány szerinti bal oldali forgalmi sávon, és az úttest mellett lévő beton virágágyásnak ütközött. A jobb első ülésen utazó 19 éves fiatalember a helyszínen életét vesztette, míg a vezető és három másik utas könnyű sérüléseket szenvedett. Az eljárás folyamán a gépkocsi vezetője azzal védekezett, hogy a kanyarhoz érkezés előtt a jobb lábfeje beakadt a gáz- és a fékpedál közé, emiatt nem tudott fékezni. Bár az ütközést a kamerák nem rögzítették, de a felvételeken látható volt a kanyar előtti útszakasz. Igazságügyi szakértő bevonásával megállapítható volt, hogy a jármű lakott területen belül óránként több mint nyolcvan kilométer sebességgel közlekedett, valamint az is, hogy a megcsúszás előtt fékezett is.

2014. április 16-án, 15.26-kor Hódmezővásárhely lakott területén belül, a Tóalj utcában motorkerékpározott egy 38 éves férfi, a Kaszap utca irányába. Vele szemben közlekedett személygépkocsival egy 37 éves férfi. A gépjármű vezetője az előtte haladó járművek takarásából megkezdte a kanyarodást balra, az üzemanyagtöltő állomásra, így a motoros elé került, aki ezt észlelve vészfékezett. E manőver közben a motorkerékpárról leesett, és a személyautó elejének ütközött. A balesetben a motorkerékpáros súlyosan megsérült. A Tóalj utca teljes hosszában kiépített térfigyelő kamerák segítségével az ügybe bevont igazságügyi műszaki szakértő megállapította, hogy a motoros a baleset előtt óránként nyolcvan kilométernél gyorsabban haladt, míg a személygépkocsi vezetője nem körültekintően kezdte meg a balra kanyarodást.

Amikor a kamerák semmit sem mutatnak

2013. december 29-én a délelőtti órákban megjelent egy 16 éves fiatalember a Hódmezővásárhelyi Rendőrkapitányságon, és bejelentette, hogy reggel 7 óra

körül elütötte egy személygépkocsi, amikor átment az Ady Endre úton. A jármű vezetője a helyszínről segítségnyújtás nélkül hajtott el. Egy orvosi láttelepet is bemutatott, amely szerint a jobb lábán könnyebb sérüléseket szenvedett. Az adott útkereszteződésnél lévő térfigyelő kamerák által rögzített felvételeken látható volt, hogy a bejelentő a kerékpárján közlekedik, de az adott útszakaszon gépkocsi nem volt látható. A felvételeket megmutattuk a bejelentőnek, aki elismerte, hogy ő látható a képeken, és továbbra is ragaszkodott ahhoz, hogy elütötte ott egy gépjármű, bár ütközést nem rögzítettek a kamerák. A felvételek többszöri megtekintése után végül elismerte, hogy a történetet csupán kitalálta, mivel az első tanítási órán dolgozatot kellett volna írnia. A jobb lábán saját magának okozott felszíni sérülést, hogy láttelepet kérve a kórházban még jobban alátámaszthassa a történetet. Egyik barátja javasolta neki a helyszínt, mivel tudomása szerint ott nincsenek térfigyelő kamerák. Mindketten tévedtek.

2014. december 5-én, 15 óra körül érkezett bejelentés a kórház sürgősségi osztályáról, miszerint jelentkezett náluk egy idős férfi, akit elmondása szerint nem sokkal korábban a Kodály Zoltán utcában egy piros színű személygépkocsi elütött, majd a helyszínről segítségnyújtás nélkül elhajtott. Az adott útszakaszon lévő kamerák felvételeiből megállapítható volt, hogy a bejelentő a kerékpárján közlekedik a Kodály Zoltán utcai kerékpárúton. A Dr. Imre József utcai útkereszteződésnél lévő kijelölt gyalogátkelőhelyhez érve megáll, majd mielőtt a lábát letehetette volna, elesett. Ekkor ért oda egy piros színű autó, amelynek vezetője észlelte a földön fekvő kerékpárost, így megállt, és felsegítette őt. A kerékpáros ez után sétált be a sürgősségire, és adta elő a vele történeteket. Az intézkedő rendőröknek végül elismerte, ő csak arra emlékezett, hogy arra jött egy piros színű gépkocsi, és hogy ő elesik, ezekből az emlékképekből rakta össze azt, hogy valószínűleg elütötték.

Az iménti két példából kiindulva elgondolkodtató, vajon hány olyan esetben intézkedünk, illetve indítunk eljárást, amikor nem is történt bűncselekmény vagy szabálysértés. Sok esetben a térfigyelő kamerák hiánya miatt el kell fogadnunk a sértettek, bejelentők által elmondottakat, kétség esetén azok megcáfolása, kizárása nehézkes, esetenként lehetetlen.

Nincs kis ügy vagy nagy ügy, csak ügy van!

Az előbbi esetek bemutatásával arra kívántam rámutatni, hogy a térfigyelőkamera-rendszerek által ellenőrzött területeken történt közlekedési bűncselekményeknél és sérüléssel járó baleseteknél mekkora mértékben segítik munkánkat a fel-

vételek. Természetesen az adott területeken történnek úgynevezett „kis ügyek”, amelyek legtöbbször anyagi káros közlekedési balesetek. Hódmezővásárhely belvárosában található a legtöbb közintézmény, illetve üzlet, emiatt elég nagy a járműforgalom, sok a parkoló gépkocsi. Hetente több bejelentést kapunk arról, hogy álló járműnek nekiütköztek, majd az adatok hátrahagyása nélkül elhagyják a helyszínt. Teszik ezt annak ellenére is, hogy a városközpontban mindenhol láthatók a kamerás megfigyelésre figyelmeztető tájékoztató táblák. Annak, akinek a gépkocsiját megrongálják, természetesen a saját ügye a legfontosabb. Ha az anyagi káros baleset a kamerák által megfigyelt területen következett be, a baleseti helyszínelői állomány legelőször a térfigyelő kamerák képeit tekinti meg. A felvételek elmentésével, illetve az okozó kilétének a megállapításával nagyban elősegítik a szabálysértési előadók munkáját.

Összegzés

Mint az előző példából is látható, a térfigyelő kamerák felvételeit nemcsak a közterületen elkövetett erőszakos, garázda vagy vagyon elleni bűncselekmények és szabálysértések eredményes felderítéséhez lehet felhasználni, hanem a közlekedés körében megvalósuló jogsértések esetén is. Fontos, hogy a közlekedésrendészeti állomány ne rutinból végezze a feladatát, hanem minden ügyet egyedileg, a rendelkezésére álló technikai eszközök (esetünkben a térfigyelő kamerák felvételeinek) felhasználásával tegyen meg mindent annak érdekében, hogy az okozók személyazonosságára fény derüljön, a felelősségüket kétséget kizáróan bizonyítani lehessen. A Hódmezővásárhelyi Rendőrkapitányság közlekedésrendészeti szolgálati ág munkatársai jól kezelik a térfigyelő rendszert, a rögzített felvételek mentésére azonnal intézkednek, mielőtt azokat a jogszabályi előírásoknak megfelelően törölni kellene.

Fontosnak tartom, hogy a térfigyelőkamera-rendszer által felderített közlekedési eseményekről a lakosságot is tájékoztassuk a médián keresztül. Ezzel egyrészt a kamerák iránti idegenkedést, megfigyelési „paranoiát” csökkenthetjük, másrészt tudathatjuk a közlekedőkkel, hogy szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetése esetén bizony számíthatnak az objektív valóságon alapuló jogszerű felelősségre vonásra.